

Gi de
MOPASSAN
(Fransa)

KOR

Hekayə

Günəş doğandan bəri bu şad-yanlıq hardandı belə? Yer üzünə düşən bu işıq nə üçün qəlbimizi fərh hissə ilə doldurub? Səma mavi-mavi, bütün evlər ağ, ətraf-dasa hər şey yaşıl dona bürünüb. Ruhumuzu oxşayan bu rənglər həyat eşqimizi artırır. Qol götürüb oynamaq, qaçmaq, şənəlmək, oxumaq arzusu ürəyə hakim kəsilir. İç dünyamızda xoş arzular baş qaldırır və belədə günəşi öpmək istəyi adamı heç cür tərk edə bilmir.

Qapıların kandarında əyləşmiş kor adamlar isə ətrafda baş verənlərə biganədirlər. Onlar bir qayda olaraq bu şad-xürrəm həyatın əhatəsində özlərini rahat hiss edirlər. İş-gücləri əllərindən qopub qaçmağa can atan itlərini sakitləşdirməkdən ibarətdir.

Günün sonunda qaş qaralanda isə yaşca kiçik qardaşlarının və ya qızciğaz bacılarının əllərindən tutub evə dönmək korların onlara ünvanlanmış "Bu gün necə də gözəl hava idi!" sözlərinə cavabları da adi olur:

-Hə, düz deyirsən, mən bunu dərhal hiss etdim. Çünki Lulunun sevinci yerə-göyə sığmırdı.

Mən bu cür insanlardan birini yaxşı tanıyırdım. Onun bütün həyatı ağır və məşəqqətli keçmiş, başına olmazın müsibətlər gətirilmişdi.

O, kəndli olub, Normand fermerinin oğlu idi. Nə qədər ki, atası yaşayırdı, onun qayğısını azdan-çoxdan çəkən vardı. Yalnız fiziki qüsurlu görə əziyyət çəkən oğlanın həyatı valideyinlərinin vəfatından sonra dözülməz həddə çatmışdı. Bacılarından biri ona öz yanında yer vermişdi. Amma fermadakıların demək olar ki, hamısı oğlana başqalarının tikəsinə göz dikən avara kimi baxırdı. Elə ki, ortaya yemək gətirilərdi, hər kəs az qala yediyi tikəni onun burnundan götürür, sərkə verib, təmbəl adlandırır. Atasından kor oğlana qalan mirası isə kürekən ələ keçirmişdi. Amma acından ölmesin deyərək, onu süfrənin artığı ilə yedizdirmək məcburiyyətində qalmışdılar.

Korun üz-gözü çox solğunlaşmış, iri gözləri həb kimi ağarmışdı. Ünvanına səslənən gileylər-güzarlara əsla əhəmiyyət vermirdi. Özünə elə qapılmışdı ki, sanki ətrafında baş verənlərdən xəbərsiz idi. O, qayğıkeşliyin nə olduğunu ümumiyyətlə bilmirdi. Hətta atası da hələ sağlığında ikən onunla həmişə əzəlcəsinə rəftar edərdi. Yazıq oğlan heç vaxt ana sevgisinin nə olduğunu bilməmişdi. Bir də ki, kənddə bütün vəcsiz, yarasız adamlar yalnız əl-ayağa dolanışanlar kimi qəbul olunurdu; əgər hər şey kəndlilərin özlərindən asılı olsaydı, onlar da toyuqlar kimi dimdiyi ilə özlərindən zəif cücələrin başından vurub aradan çıxar-

rardılar. Kor oğlan şorbanı yeyib qurtarandan sonra yayda evin kandarında, qışda isə sobanın yanında əyləşib, ta axşam düşənə kimi heç yana çəkilmirdi. Belədə o, heç bir jest, hərəkət-filan etməz, sadəcə hansısa əsəb gərginliyindən qaşlarını tərpədən, bu zaman çuxura düşmüş gözlərindəki bəyazlıq daha da artardı. Korun ağılı varmı, düşünməyi, fikirləşməyi bacarırdımı, öz həyatı barədə hər hansı bir təsəvvürə malik idimi - bax, bunu heç kim deyər bilməzdi.

Beləcə daha bir neçə il ötür keçdi. Amma əvvəl-axır korun heç bir işə yaramadığı, həmçinin ətrafdakılara qarşı soyuqqanlılığı, özünəməxsus təmkinliyi onun qohumlarının zalımlaşmasına gətirib çıxardı. Oğlanın korluğundan ilhamlanan qohumlar nahar zamanı müxtəlif növ şən zarafatlar icad etməyə başlamış, vəhşi rəftarları ilə bu şikəsti özlərinin əyləncəsinə çevirmişdilər.

Çox keçmədi ki, şən tamaşalar qonşu evlərin sakinlərini də özünə cəlb etmişdi. Fermanın mətbəxi gündən-günə insan axını ilə dolurdu.

Qeyri-insani tamaşa isə belə qurulmuşdu: korun yediyi şorba kasasının qarşısına pişik və ya it əyləşdirildilər. Heyvan sanki qarşısındakı insanın gücsüzlüyünü hiss edib dərhal kasadakı yeməyi yeyərək sonra da hümməyə başlayırdı. Yazıq kor qaşığı qaldırır heyvanı vurmaq istədiyi təqdirdə, o dərhal bunu dərk edib yana çəkilmirdi. Nəticədə korun cəhdləri boş çıxır, bu isə tamaşaçıların gülüşünə səbəb olurdu. Sağ əli ilə yeməyinə davam edən kor sol əli ilə kasanı qorumağa cəhd göstərirdi.

Adamlar onu ağac qabığı, yarpaq, hətta natəmiz şeylər belə yeməyə məcbur edirdilər. Yazıq kor isə qabına tökülənlərdən baş çıxara bilmirdi.

Müəyyən müddətdən sonra bu zarafatlar da hamını usandırdı. Özündən çıxan kürekən kor qabağına qataraq döyür, ona olmanın əzab-əziyyət verirdi. İndi başqa bir oyun - şapalaq döyüşü icad olunmuşdu. Arabaçılar, işçilər, qulluqçular koru yerə yıxaraq sifətinə fasilə vermədən şapalaq endirir, o isə yalnız gözlərini qıyırdı. Yazıq bilmirdi ki, qaçıb harada gizlənsin, daim uzana qalmış əlləri ilə zərbələrdən yayınmağa çalışsa da, cəhdləri boş çıxırdı.

Sonradan onu əl açıb dilənməyə məcbur etməyə başladılar. Bazar günlərində yolda dayanan kor addım səslərinin ona yaxılaşdığını hiss edən kimi dərhal şlyapasını uzadaraq donquldanırdı:

-Allah eşqinə, mərhəmət edin...

Amma kəndlilərin ürəyini belə asanlıqla ələ almaq müşkül məsələydi. Nəticədə isə kor günlərlə evə bir qəpik də gətirə bilmirdi.

Bu isə ona olan münasibətin - əsl nifrətin, amansızlığın, çaşqınlığın daha da dərinləşməsinə səbəb olurdu.

Korun ölə bilməsinə qurtarması isə belə bir şəraitdə baş vermişdi.

Qışda yerin üstü qarla örtülmüşdü, şiddətli şaxtalar hökm sürürdü.

Bir dəfə kürekən koru dilənməkdən ötrü daha uzaq yerə - böyük yola aparmış, bütün günü onu orada saxlayaraq, axşam düşəndən sonra isə arxasınca getməmişdi. Evdəkiləri isə koru tapa bilmədiyinə inandırmışdı:

-Daha onun barəsində narahat olmağa dəyməz. Yəqin ki, kimsə şaxtada donmasın deyərək özü ilə aparıb. Ona heç nə olmaz. Elə günü sabah şorbasının ardınca gələcək.

Amma səhəri gün kordan xəbər-əət çıxmıdı.

Uzun müddət gözləyəndən sonra soyuqdan tir-tir əsən kor donacağını hiss edərək getməyə qərar verdi. Qar örtüyünə bürünmüş yolu, izi ayırd etmədən o, yıxılıb-durur, daldalanmağa yer tapmaq ümidiylə səssiz-səmişsiz getməkdə davam edirdi.

Şiddətli şaxta koru irəliləməyə daha qoymurdu. Ayaq üstə durmağa tab gətirə bilməyərək o, yolun ortasındaca yerə oturdu və bir daha ayağa durmadı.

Bəyaz qar fasilə vermədən korun üstünə tökülüb onu görünməz edirdi. Bir müddət sonra isə cəsəd qar kütləsinin altında qalaraq tamamilə itdi.

Qohumlar özlərini elə göstərirdilər ki, guya bütün həftə boyu koru gəzib axtarıblar. Onlar hətta ona yas tutub ağlamışdılar.

Qış gözlənilmədiyindən də sərt keçmiş, havalar çox gec istiləşməyə başlamışdı. Bir dəfə nahar fasiləsinə çıxan kəndlilər böyük bir qarğa dəstəsinin qara yağış kmi eyni yerə gah endiklərinin, gah da havaya qalxdıqlarının şahidi oldular.

Növbəti həftədə də bu çirkin quşlar qara kölgə kimi göy üzünü bürüyərək yenə də dəstə ilə səssəsə verib işıq saçan qarda eşlənməkdə davam edirdilər.

Bir oğlan qarğaların nə etdiyini öyrənməkdən ötrü həmin yerə yollandı və korun yarıyacaq didilib parçalanmış cəsədi ilə rastlaşdı. Qarğalar dimdikləri ilə onun ağ gözlərini ovub çıxarmışdılar.

Günəşli günlərin canlı sevincini hiss edərkən mən artıq yazıq kor haqqında kədərli xatirələrdən heç cür ayrılı bilmirəm. Ömür boyu kasıb yaşayan bu adamın qorxunc ölümü onu tanıyanların hər birinə rahatlıq gətirmişdi.

Tərcümə
edəni:
Ağaddin
BABAYEV

